

NOTAT

**Miljø- og
Ligestillingsministeriet**
Departementet

Sikker kemi
J.nr. 2025-1996
Ref. LOS
Den 24. marts 2025

Orientering om centrale emner på partskonferencerne for Stockholm-, Basel- og Rotterdamkonventionerne, Geneve d. 28. april – 9. maj 2025

Der afholdes samtidige partskonferencer for Stockholm-, Basel- og Rotterdamkonventionerne om henholdsvis persistente organiske miljøgifte (POP-stoffer), transport af farligt affald og forudgående samtykke ved handel med kemikalier i perioden 28. april til 9. maj 2025 i Geneve. Desuden afholdes der fælles sessioner mellem de tre konventioner om tværgående emner, som sikrer fortsat synergi og tæt samarbejde mellem dem. Der er delt kompetence i forhold til EU, hvad angår konventionerne, hvorfor Kommissionen og EU's medlemsstater forud for partskonferencerne formulerer fælles holdninger og deler forhandlingsopgaven under møderne.

Centrale emner

Basel-, Rotterdam- og Stockholmkonventionerne afholder partskonferencer sammen og hver for sig i Geneve d. 28. april – 9. maj 2025. Der vil på alle tre partskonferencer være både konventionsspecifikke emner, som udelukkende relaterer sig til den enkelte konvention og emner, som adresseres på tværs af de tre konventioner. Emner, der skal behandles vedrører tekniske elementer, assistance til udviklingslande, tilpasning og juridisk afklaring m.v., samt den løbende implementering af konventionerne. Nedenfor beskrives alene centrale emner.

Tværgående emner Baggrund

Partskonferencerne afholdes samtidig for at optimere synergi på teknisk og administrativt niveau mellem de tre konventioner. På partskonferencerne skal der derfor drøftes yderligere koordinering og samarbejde imellem de tre konventioner og resten af UNEP's kemikalie- og affaldsarbejde. Det skal bl.a. drøftes, hvorledes sekretariatet fortsat kan involveres i arbejdet med at få etableret en ny global plastikaftale, jf. UNEA-beslutningen om dette samt oprettelsen af et videnskabspolitisk panel, der skal adressere kemikalier, affald og forebyggelse af forurening.

Danmark støtter, at sekretariatet fortsat involveres i arbejdet med at få etableret en ny global plastikaftale samt oprettelsen af et videnskabspolitisk panel, der adresserer kemikalier, affald og forebyggelse af forurening for at bygge på eksisterende viden, kompetencer og synergi på kemikalie- og affaldsområdet.

Stockholmkonventionens 12. partskonference

Baggrund

Stockholmkonventionen regulerer globalt persistente organiske miljøgifte (POP-stoffer). Det er stoffer, der er svært nedbrydelige i miljøet, ophobes i fødekæden, skadelige for mennesker eller miljø og kan transporteres over lange afstande.

Hovedemnet på partskonferencen er at opnå enighed om at optage yderligere tre stoffer/stofgrupper under konventionen. Den videnskabelige komité under konventionen har anbefalet at forbyde produktion og brug af mellemkædede chlorparaffiner (MCCP), pesticidaktivstoffet chlorpyrifos og PFAS gruppen langkædede perfluorcarboxylsyre, salte heraf og relaterede forbindelser med en række specifikke undtagelser. Mellemkædede chlorparaffiner anvendes primært som flammehæmmere, som blødgørere i plast og som tilsætningsstof i metalbearbejdningssvæsker. Chlorpyrifos anvendes i vid udstrækning på verdensplan som insekticid i landbruget og som biocid til ikke-landbrugsmæssig bekæmpelse af skadegørere, men er ikke længere tilladt at anvende i EU. Langkædede perfluorcarboxylsyre, deres salte og beslægtede forbindelser (C₉-C₂₁ PFCA) er en gruppe af per- og polyfluorerede stoffer (PFAS), der i EU hovedsagelig forekommer som uundgåelige biprodukter ved fremstillingen af andre (PFAS).

Partskonferencen skal desuden behandle et forslag om at tilføje en ekstra tidsbegrænset undtagelse til anvendelsen af et UV-filter (UV-328) indenfor luftfartssektoren, der blev forbudt at anvende på sidste partskonference. Desuden et forslag fra Republikken Korea om at forlænge en eksisterende tidsbegrænset undtagelse til brug af PFOA og PFOS i brandslukningsskum til særlige anvendelser.

Pesticidet DDT var et af de første stoffer, der blev reguleret under Stockholmkonventionen. Produktion og brug af DDT er begrænset, og DDT må kun bruges til at udrydde vektorer, der overfører sygdom, og er primært blevet brugt til malariakontrol. For at kunne bruge DDT til denne anvendelse, skal parter registreres under konventionen. Antallet af registrerede parter (lande) er i dag nede på 13, og brugen af DDT er faldende i takt med, at der findes alternative løsninger til at begrænse udbredelsen af malaria. DDT er på partskonferencens dagsorden for at sikre fokus på det fortsatte skift til alternativer, herunder udvikling af yderligere måder at forhindre overførelse af malaria.

Polychlorerede biphenyler (PCB) var også et af de første stoffer, der blev omfattet af konventionen. Det har vist sig, at identifikation og udfasning af produkter, der indeholder PCB, er langt mere udfordrende end først antaget for mange lande. Det er ikke kun i udviklingslandene, at man har en udfordring med at lokalisere og udskifte hovedsageligt transformer- og kondensatorolier indeholdende PCB, men også i EU. Fokus på partskonferencen er på at få parterne til at kortlægge og identificere eventuel brug. Til det formål har EU iværksat et projekt, med det formål at hjælpe især udviklingslande med at udvikle lovgivning, etablering af fortegnelser, identifikation af affaldslagre og uddannelse i bortskaffelsesalternativer og -teknologier. Projektet kører stadig og har været baggrund for et større GEF-projekt (den Globale miljøfond) med samme fokus.

Danmark støtter forslagene om optagelse af de tre nye stoffer/stofgrupper under konventionen, jævnfør grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketinget d. 20. marts 2025. Som det fremgår af grund- og nærhedsnotatet, vil Danmark desuden arbejde for, at en evt. ny undtagelse til forbuddet mod brug af UV-filteret UV-328 til luftfart gives i en så kort periode som muligt. Desuden vil regeringen ikke gå imod, at Republikken Korea får en forlængelse af den tidsbegrænsede undtagelse for brug af PFOS og PFOA i brandslukningsskum, der er bestemt til hindring af afdampning fra flydende brændstof og til brande i flydende brændstof således, at de får tid til at indfase alternativer.

Danmark støtter op om at bibeholde fokus på udfasningen af brugen af DDT, og om hvorledes man bedst kan identificere og udskifte brugen af PCB.

Baselkonventionens 17. partskonference

Baggrund

Et af Baselkonventionens oprindelige hovedformål er at forhindre, at farligt affald eksporteres til fattige lande, og en af grundstenene i konventionen er således et kontrolsystem for eksport, import og transit af farligt affald og andet affald (som f.eks. husholdningsaffald, visse former for plastaffald og ikkefarligt elektronisk affald). Kontrolsystemet omfatter bl.a. proceduren for forudgående informeret samtykke ("samtykkeproceduren").

Partskonferencen behandlede på sit 15. og 16. møde i hhv. juni 2022 og maj 2023 blandt andet to forslag, der nu igen er på dagsordenen:

- Den Russiske Føderations forslag til ændring af konventionen som bl.a. har til formål at indføre en frist på 90 dage for et importland til at svare anmelderen af en overførsel af affald.
- Den Europæiske Unions forslag til ændring af nogle af konventionens bilag – forslag, der har til formål at forbedre gennemførelsen af Baselkonventionen, navnlig ved at ændre definitionerne af affaldshåndteringsoperationer og affald, der skal kontrolleres, i bilagene til konventionen.

Ud over de to ovennævnte forslag forventes det, at håndteringen af en forventet henvendelse fra International Maritime Organizations (IMO) sekretariat om at etablere en samarbejdsproces mellem IMO's sekretariat og Basel-sekretariatet om samspillet mellem Baselkonventionen og Hong Kong konventionen om sikker og miljømæssigt forsvarlig ophugning af skibe, skal drøftes.

Danmark vil på partskonferencen sammen med Kommissionen og øvrige medlemsstater søge at sætte fokus på brugte tekstiler og tekstilaffald i relation til Baselkonventionens virkemidler via et informationsmøde og dialog med relevante parter.

Danmarks holdning til de centrale emner fremgår af grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketinget d.17. marts 2025.

Danmark støtter Kommissionens forslag om ikke at støtte det russiske forslag om at revidere Baselkonventionen, da processen for at implementere ændringen ikke er hensigtsmæssig og proportional med den effekt, ændringen vil have, eftersom forslaget vil kræve fornyet ratificering, hvilket er tidskrævende, byrdefuldt og kan bidrage til at skabe juridisk uklarhed.

Danmark støtter de øvrige initiativer til at forbedre samtykkeproceduren, såfremt den er i overensstemmelse med Unionens politik og mål og ikke indebærer en ændring af konventionsteksten eller en særskilt aftale under konventionens artikel 11, da dette kan lede til uønskede retstilstande.

Danmark støtter at fortsætte arbejdet med at få vedtaget ændringsforslag til bilag IV og visse angivelser i bilag II og IX til konventionen, med henblik på tydeliggørelse af beskrivelserne af bortskaffelsesoperationerne, men kan støtte, at der udvises fleksibilitet og afvises fra det forslag, der blev fremsat på COP15, så længe ændringen bidrager til at øge den juridiske klarhed i bilaget og gennemfører kontrolmekanismerne i konventionen og ikke underminerer EU's retlige ordning for håndtering og overførsel af affald.

Danmark afventer i lighed med Kommissionen og de øvrige medlemsstater, hvordan forslaget om samarbejde mellem IMO-sekretariatet og Baselkonventionens sekretariat bliver behandlet på Marine Environment Protection Committee (MEPC) 83. møde primo april 2025. Danmarks forventning er, at det vil være processen i forhold til at få etableret et samarbejde mellem IMO- og Basel-sekretariatet om samspillet mellem konventionerne, som skal drøftes under COP17.

Danmark arbejder derudover fortsat sammen med Kommissionen og de øvrige medlemsstater om at starte en drøftelse om brugte tekstiler og affaldstekstiler på globalt plan, herunder evt. at afsøge muligheden for regulering under Baselkonventionen. Disse drøftelser søges bl.a. igangsat ved et informationsmøde om tekstil og intensiv dialog med en række af Baselkonventionens øvrige parter.

Rotterdamkonventionens 12. partskonference

Baggrund

Rotterdamkonventionen begrænser eller forbyder i sig selv ikke produktion af farlige stoffer eller deres anvendelse, men stiller alene krav om informeret samtykke fra importlandets myndigheder inden eksport af de kemikalier og pesticider, som er optaget på konventionens bilag. Formålet med at optage stoffer under Rotterdamkonventionen er således at hjælpe, især udviklingslande, med at undgå uønsket import af farlige kemikalier. Derfor pålægges de eksporterende lande at sikre, at modtagerlandet konkret har taget stilling til, at de vil modtage stoffet, før eksport finder sted.

På det 12. partsmøde i maj 2025 skal der tages beslutning om optagelse af følgende 10 stoffer på konventionens liste over kemikalier, der er underlagt konventionens krav om anmeldelse forud for eksport (konventionens bilag III):

Acetochlor (pesticid)

Carbosulfan (pesticid)

Krysotil asbest (mineralfiber brugt i byggematerialer)

Fenthion (ultra lav volume (ULV)-blandinger med mindst 640 g aktivt stof/L) (pesticid)

Iprodion (pesticid)

Flydende formuleringer (emulgerbare koncentreter og opløselige koncentreter) indeholdende mindst 276 g/L paraquatdiklorid svarende til mindst 200 g/L paraquat-ion (pesticid)

Chlorpyrifos (pesticid)

Kviksølv

Methylbromid (pesticid)

Paraquat (pesticid)

De seks første stoffer har været behandlet på tidligere partsmøder, uden det har været muligt at opnå enighed om at optage dem på bilag III.

Alle kemikalierne er allerede forbudt eller strengt reguleret i EU. Stofferne er desuden allerede omfattet af EU's forordning om eksport og import af farlige kemikalier (PIC-forordningen), som er den forordning, der implementerer Rotterdamkonventionens bestemmelser i EU.

En række afrikanske lande har videreført et forslag fra den sidste partskonference relateret til finansiering. Konventionen indeholder en generel bestemmelse om, at udviklingslande skal have teknisk assistance til gennemførelsen af konventionens bestemmelser. Forslaget indebærer en udvidelse af denne forpligtelse til at omfatte finansiel støtte.

Endelig har Kasakhstan foreslået en ændring til konventionens forretningsorden, så uafsluttede dagsordenspunkter ikke længere automatisk videreføres til næste partskonference, men udgår fra dagsordenen efter at have været diskuteret på tre partskonferencer. Forslaget vil påvirke en række forslag om optag af stoffer på bilag III, som har været diskuteret på tidligere møder, uden det har været muligt at opnå enighed.

Danmark støtter forslagene om optagelse af stofferne under konventionen, jævnfør grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketinget d. 25. februar 2025.

Danmark kan, i lighed med resten af EU-gruppen, ikke støtte det afrikanske forslag om at indføre en ny forpligtelse til at yde finansiel støtte til implementering af konventionen. Finansiel bistand til implementering af konventionerne på miljøområdet kan søges gennem den globale miljøfond (GEF) og det specielle program for institutionel styrkelse under FN's miljøprogram (Special Programme). Danmark og resten af EU-gruppen kan heller ikke støtte Kasakhstans forslag, da et fåtal af lande har blokeret for optagelsen af visse stoffer på konventionens bilag III, og forslaget vil introducere et incitament til, at et fåtal af lande blokerer beslutninger, indtil et punkt udgår af dagsordenen.